

Kulturutskottets betänkande**1983/84:14****om anslag till kyrkliga ändamål (prop. 1983/84:100 bil. 15 delvis)****TRETTONDE HUVUDTITELN****Kyrkliga ändamål**

1. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Förvaltningskostnader m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1983/84:100 bil. 15 (civildepartementet) under punkterna C 1–C 8 (s. 83–92) framlagda förslag och hemställer

1. att riksdagen till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 11 728 000 kr.,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om ändring av kyrkofondens bidrag enligt vad som anförts i proposition 1983/84:100 under anslaget vid mom. 1,
3. att riksdagen till *Ersättningar till kyrkor m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 240 000 kr.,
4. att riksdagen till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1984/85 anvisar ett anslag av 5 051 000 kr.,
5. att riksdagen till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 208 000 kr.,
6. att riksdagen till *Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 2 400 000 kr.,
7. att riksdagen medger att regeringen får disponera reservationer under anslaget vid mom. 6 enligt vad som anförts i proposition 1983/84:100,
8. att riksdagen till *Bidrag till ekumenisk verksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett anslag av 440 000 kr.,
9. att riksdagen till *Bidrag till de svenska utlandsförsamlingarna* för budgetåret 1984/85 anvisar ett anslag av 625 000 kr.,
10. att riksdagen till *Bidrag till reparationsarbeten på de svenska utlandsförsamlingarnas kyrkobyggnader* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 305 000 kr.

2. Bidrag till trossamfund. Regeringen har under punkt C 9 (s. 93 och 94) föreslagit riksdagen att till Bidrag till trossamfund för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 33 850 000 kr.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har kommit in med en skrivelse beträffande förslaget till medelsanvisning under anslaget.

Utskottet

Medelsanvisningen under anslaget uppgår för innevarande budgetår till 32 850 000 kr. I propositionen föreslås en uppräknig med 1 milj. kr. med hänsyn till de ökade kostnaderna. Inom den föreslagna anslagsramen bör även rymmas kostnader för administration och bidrag till centrala stödinsatser för invandrarnas trossamfund, anför det.

I den skrivelse som kommit in från Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund framhålls att då det gäller anslagen till idrottsrörelsen, ungdomsorganisationerna och bildningsförbunden compensation har beräknats för de ränteförluster som de ändrade utbetalningsrutinerna – utbetalning fyra gånger om året – innebär. Däremot har, anför det i skrivelsen, ingen motsvarande compensation beräknats för de fria trossamfunden och nykterhetsorganisationerna.

Utskottet har inhämtat att målsättningen inom regeringskansliet varit att compensation till folkrörelserna för ränteförluster till följd av omläggningen av utbetalningsrutinerna skulle beräknas på ett likartat sätt men att vid den prioritering som gjorts inom berörda departement utfallet blivit olika. Som en följd härav har endast en begränsad uppräknig av förevarande anslag kommit till stånd.

Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att inför budgetarbetet som avser budgetåret 1985/86 samordna prövningen av frågan om förslag till medelsanvisningar så att prövningen kommer att ske efter samma principer för alla folkrörelser. Utskottet vill understryka vikten av att så sker.

Eftersom budgetsituationen f. n. inte ger utrymme för ytterligare medelstillskott tillstyrker utskottet den av regeringen föreslagna medelsanvisningen om 33 850 000 kr.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Bidrag till trossamfund* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 33 850 000 kr.

3. Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund. Regeringen har under punkt C 10 (s. 94 och 95) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kr.

Motioner

I motion 1983/84:796 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkas att till Bidrag för anskaffande av lokaler för trossamfund för budgetåret 1984/85 anvisas ett reservationsanslag av 13 milj. kr.

I motion 1983/84:1232 av Marianne Karlsson (c) och Rune Backlund (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att anslaget till

anskaffande av lokaler för trossamfund under budgetåret 1984/85 skall utgå med 12 450 000 kr.

I motion 1983/84:1669 av Evert Svensson m. fl. (s) yrkas att riksdagen bemyndigar regeringen att få överskrida ramen för anslaget till Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund om det behövs av sysselsättningsskäl.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har kommit in med en skrivelse beträffande förslaget till medelsanvisning under anslaget.

Vissa bakgrundsuppgifter

Från anslaget utgår till trossamfund särskilt bidrag till lokaler för religiös verksamhet (lokalbidrag). Lokalbidrag får utgå för anordnande av lokal genom nybyggnad, ombyggnad eller köp, genomgripande upprustning av befintlig lokal och anskaffande av inventarier i samband med anordnande av lokal. Lokalbidrag utgår dock inte för lokaler eller inventarier för vilka statligt stöd utgår enligt kungörelsen om statligt stöd till allmänna samlingslokaler. Fråga om lokalbidrag prövas av en samarbetsnämnd, vari ingår företrädare för alla samfund eller grupper av församlingar som är anslutna till eller samverkar med Sveriges frikyrkoråd.

De maximala beloppen för anordnande eller upprustning är 30 % av skäligen kostnader, dock högst 600 000 kr. för varje församling. Under budgetåret 1982/83 har endast kunnat beviljas 70 % av maximala bidrag. Inga bidrag till inventarier har utgått.

För innevarande budgetår uppgår det ordinarie anslaget till 12 450 000 kr., varav 1 milj. kr. är avsett som bidrag till handikappanpassning av lokaler. Hösten 1983 anvisade riksdagen efter förslag av regeringen ytterligare 11 milj. kr. för anskaffande av lokaler för trossamfund i de av arbetslöshet hårdast drabbade länen och ytterligare 2 milj. kr. för bidrag till handikappanpassning av lokaler för trossamfund i dessa län (prop. 1983/84:26 bil. 4, KrU 1983/84:6, rskr 1983/84:58).

Skrivelsen från Samarbetsnämnden för bidrag till trossamfund

Skrivelsen innehåller i huvudsak följande:

Inledningsvis lämnas följande redovisning för *lokalbidragets och ansökningsvolymens utveckling* under de senaste fem åren.

	Antal ansökningar	Produktionskostnad, kr.	Anslaget storlek, kr.
1979/80	87	92 000 000	10 800 000
1980/81	97	119 000 000	10 800 000
1981/82	85	114 000 000	10 800 000
1982/83	88	141 000 000	11 150 000
1983/84	126 ¹	225 000 000 ²	22 450 000 ³

¹ Varav 19 i en extra ansökningsomgång hösten 1983, riktad till de prioriterade länen.

² Varav 21 000 000 kr. i den extra ansökningsomgången.

³ Varav 11 000 000 kr. som extra anslag av sysselsättningsskäl.

Bidragsberättigade församlingar har i genomsnitt erhållit anslag om ca 10–21 % – vid två tillfällen 27 % – av bidragsgrundande kostnader (ovan har angetts att högst 30 % får utgå).

Det extra anslag som av sysselsättningsskäl beviljades hösten 1983 har använts för att möjliggöra igångsättning av projekt som anmälts i den ordinarie ansökningsomgången inom de ur sysselsättningssynpunkt prioriterade länen. Dessa projekt skulle annars inte ha fått stöd för igångsättning. Ett 20-tal projekt har tillkommit genom en extra ansökningsomgång under hösten 1983, riktad till de prioriterade länen.

Samarbetsnämnden anför att nämnden mot den redovisade bakgrunden haft skäl att anta att *behovet* av lokalbidrag inför 1984/85 skulle vara oförändrat högt. Det 20-tal projekt som tillkommit i samband med det extra anslaget har visserligen lättat något på trycket men den lättnaden uppvägs helt av de ökade behoven enligt den trend som framgår av tabellen och som gradvis urholkat det ordinarie anslaget.

Detta antagande bekräftas av en nyligen gjord enkät till samtliga berörda samfund, som lagts till grund för en prognos om anslagsbehovet 1984/85. I denna enkät har ca 110 projekt aviserats för nämnda budgetår med en total produktionskostnad på drygt 200 milj. kr. I denna summa har inräknats två projekt inom katolska kyrkan i icke-prioriterade län med en sammanlagd produktionskostnad på ca 22 milj. kr. för vilka medel saknades under föregående år.

Då det gäller den *geografiska fördelningen* har 1983/84 års ansökningar varit i stort sett jämt fördelade mellan de ur sysselsättningssynpunkt prioriterade och icke-prioriterade länen. Av de projekt som aviserats för 1984/85 ligger mindre än en tredjedel (vad beträffar produktionskostnaderna ca en femtedel) inom de prioriterade länen. Detta är givetvis en effekt av att ett antal projekt i dessa län kunnat tidigareläggas.

I de övriga länen har projekt för ca 160 milj. kr. aviserats.

Beträffande *invandrarnas trossamfund* anføres följande.

Till samarbetsnämndens delegation för vissa trossamfund är ett 25-tal invandrarsamfund knutna direkt eller indirekt. Dessa samfund har under de senaste åren ökat sin andel av lokalbidragsprojekten, och enligt tidigare gjorda prognoser kommer åren 1984/85–1986/87 att utgöra något av en brytpunkt, där många av dessa samfund efter stora initialsvårigheter kommit

så långt med planeringen av nya lokalprojekt att ett förverkligande legat inom räckhåll. Flertalet av dessa samfund har haft att starta från nolläge under de senaste decennierna, många under 1970-talet, med åtföljande personella, utbildningsmässiga och organisatoriska problem. Nu har många av dessa initialsvårigheter övervunnits med resultatet att konkret projektering för egna lokaler nu inletts på allvar. Sålunda har för en treårsperiod lokalbyggnadsprojekt för över 150 milj. kr. aviserats enbart inom dessa trossamfund, som tidigare bara svarat för enstaka projekt varje år.

Dessa samfund skulle drabbas utomordentligt hårt av den av regeringen föreslagna nedskärningen. Eftersom invandrarsamfundens verksamhet i huvudsak är koncentrerad till storstadsregionerna har dessa samfund inte heller kunnat komma i åtnjutande av tilläggsanslaget 1983/84.

Då det gäller *bidraget till handikappanpassning av lokaler* framhålls bl. a. att det ännu återstår en kö på ca 40 projekt inom icke-prioriterade län:

Samarbetsnämnden pekar i tre punkter på negativa följder av regeringens förslag.

1. Planeringsförutsättningarna för både Samarbetsnämnden, de enskilda samfunden och de lokala förutsättningarna blir utomordentligt nyckfulla, om extra sysselsättningsinsatser av det slag som beviljades vintern 1983/84 tas till intäkt för kraftiga reduceringar av det ordinarie anslaget.

2. Om sysselsättningspolitiska skäl skall få en avgörande inverkan på lokalbidragsanslagets storlek, uppstår stora orättvisor i förutsättningarna mellan olika församlingar, beroende på i vilket län församlingen arbetar.

3. Skillnaderna i bidragsvillkoren jämfört med allmänna samlingslokaler ökar.

Samarbetsnämnden utvecklar närmare vad nämnden anför i de tre punkterna.

Nämnden anför slutligen att det för att skapa rimliga planeringsförutsättningar enligt Samarbetsnämndens mening är önskvärt att riksdagen redan under våren 1984 fattar beslut om en höjning av anslaget.

Utskottet

För nästa budgetår föreslår regeringen en väsentlig nedskärning av medelsanvisningen under anslaget, nämligen från 12 450 000 kr. till 6 500 000 kr. Detta sker under hänvisning till att det genom det extra statsbidraget på sammanlagt 13 milj. kr. som av sysselsättningsskäl beviljades under hösten 1983 blir möjligt att tidigarelägga många av de för nästa budgetår planerade byggnadsarbetena.

I flera motioner föreslås en avsevärt större medelsanvisning än vad regeringen föreslagit. I motion 1232 (c) förordas således samma medelsanvisning som den ordinarie medelsanvisningen förra året, 12 450 000 kr., och i motion 796 (fp) föreslås en uppräkningsanslag till 13 milj. kr. Motionärerna bakom motion 1669 (s) vill att anslaget skall få överskridas om det behövs av sysselsättningsskäl.

Utskottet vill i likhet med regeringen peka på att det genom det sysselsättningsmedel som anvisats under anslaget blivit möjligt att tidigare-lägga projekt, något som kan utgöra skäl för att begränsa medelsanvisningen för nästa budgetår. Utskottet ansluter sig därför till regeringens förslag, då det gäller medelsanvisningens storlek. Motionerna 496 och 1232 avstyrks. Utskottets förslag innebär att det för budgetåren 1983/84 och 1984/85 totalt kommer att anvisas ca 32 milj. kr. för bidrag till lokaler för trossamfund medan, om de särskilda sysselsättningsmedlen inte anvisats, man kan räkna med att medelsanvisningen skulle ha blivit ca 25 milj. kr.

Utskottet vill här tillägga att vad Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund anfört i skrivelse till utskottet, vilken redovisats ovan, visar främst att en stark nedskärning av det ordinarie anslaget kan medföra nackdelar för finansieringen av projekt som är belägna i icke-prioriterade län och som därför inte kan erhålla del av sysselsättningsmedel. Utskottet utgår därför från att regeringen vid sina överväganden rörande statsbudgeten för budgetåret 1985/86 prövar de synpunkter Samarbetsnämnden framfört.

Regeringen framhåller i budgetpropositionen att om det även nästa budgetår blir aktuellt med åtgärder för att stimulera sysselsättningen extra bidrag till lokaler för trossamfund bör kunna övervägas. Med hänsyn härtill anser utskottet att det inte är erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 1669.

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag på motionerna 1983/84:796 och 1983/84:1232 till *Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 6 500 000 kr.,

2. beträffande *överskridande av anslaget av sysselsättningsskäl*

att riksdagen avslår motion 1983/84:1669.

4. Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel.

Regeringen har under punkt C 11 (s. 96) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel för budgetåret 1984/85 anvisa ett anslag av 44 000 000 kr.

Motion

I motion 1983/84:1651 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) yrkas att riksdagen till kyrkofonden anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 44 milj. kr. förhöjt anslag om 88 milj. kr.

Utskottet

Fr. o. m. den 1 januari 1983 har dels de statliga skatteutjämningsbidragen till de kyrkliga kommunerna, dels tidigare system för utjämning av vissa avlöningskostnader mellan pastoraten via kyrkofonden upphört. I stället har införts ett nytt system för ekonomisk utjämning mellan de kyrkliga kommunerna via kyrkofonden. Som ersättning för det statliga skatteutjämningsbidraget utgår ett statligt bidrag till kyrkofonden som för år 1983 beräknats till 88 milj. kr. Med hänsyn till att kyrkofonden under åren 1983 och 1984 övergångsvis får inkomster från det tidigare avräkningssystemet utgår inte något statsbidrag för första halvåret 1984.

Ur anslaget utgår innevarande budgetår statsbidrag till kyrkofonden med 44 milj. kr. som ersättning för indragna skatteutjämningsmedel för andra halvåret 1983. I propositionen föreslås att för andra halvåret i år bidrag skall utgå med samma belopp eller således med 44 milj. kr. Avsikten är att bidraget därefter skall upphöra.

I motion 1651 (c) yrkas att anslaget för nästa budgetår skall höjas med 44 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna uttalar att väsentliga förutsättningar för det solidariska inomkyrkliga fördelningssystemet tycks vara hotade. Det skatteutjämningsystem som riksdagen beslutade om har på väsentliga avsnitt förändrats på initiativ av den nuvarande regeringen. En av de viktigaste beståndsdelarna i det inomkyrkliga skatteutjämningsystemet via kyrkofonden var att staten skulle tillskjuta ett årligt bidrag om 88 milj. kr., anför motionärerna. Regeringen föreslår emellertid att endast hälften av detta belopp tillförs systemet för nästa budgetår. Det är angeläget att intentionerna med systemet fullföljs. Önskvärdheten av detta har också framhållits av Svenska kyrkans centralstyrelse, anför motionärerna.

I anslutning till sistnämnda uppgift vill utskottet nämna att 1983 års kyrkomöte uttalat bl. a. att statsbidraget till kyrkofonden bör utgå med oförändrat belopp t. v. och att frågan om minskning eller slopande av anslaget bör tas upp på nytt först när strukturutredningens arbete slutförts (kyrkolagsutskottets betänkande LU 1983:12, kyrkomötets skrivelse 1983:24). Vid innevarande års kyrkomöte har en motion om höjning av det statliga bidraget till kyrkofonden från 44 till 88 milj. kr. ansetts besvarad med hänvisning bl. a. till att Svenska kyrkans centralstyrelse vid uppvaktning under hösten 1983 gett regeringen till känna vad som yrkats i motionen (kyrkolagsutskottets betänkande LU 1984:6).

Utskottet biträder regeringens förslag. Detta överensstämmer med vad som förutskickades i förra årets budgetproposition och som då inte föranledde någon erinran från riksdagens sida (KrU 1982/83:23). I enlighet med det sagda avstyrks motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag

på motion 1983/84:1651 till *Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel* för budgetåret 1984/85 anvisar ett anslag av 44 000 000 kr.

5. Bidrag till kyrkomötet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C 12 (s. 97) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till kyrkomötet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett anslag av 1 750 000 kr.

6. Motion om bibelkommissionen

I motion 1983/84:1676 av Jan-Erik Wikström (fp) och Karl Boo (c) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kostnaderna för den pågående bibelöversättningen som hittills bör bestridas direkt av statsmedel,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att bibelkommissionen med beaktande av att dess arbete är av stor betydelse rent allmänskulturellt bör kvarstanna inom utbildningsdepartementet.

Bibelkommissionen

Frågan om en ny svensk översättning av bibeln – den senast stadfästa översättningen är från år 1917 – har varit aktuell länge och sedan början av 1960-talet blivit föremål för ett omfattande utredningsarbete (se närmare härom bl. a. nedan angivna direktiv för bibelkommissionen). Efter förberedande utredningsarbete av bl. a. 1971 års bibelkommitté (U 1971:5) för översättning av Gamla testamentet (dir 1972 års riksdagsberättelse U 53) och 1971 års sakkunniga (U 1971:6) för översättning av Nya testamentet (dir 1972 års riksdagsberättelse U 54) tillkallade statsrådet Alva Myrdal, som var föredragande i kyrkofrågor i utbildningsdepartementet, i december år 1972 en kommitté, bibelkommissionen (U 1972:7) med uppgift att nyöversätta Nya testamentet (dir 1974 års riksdagsberättelse U 46). I direktiven till bibelkommissionen uttalades att det måste anses rimligt att staten tar ansvaret för att vi på svenska äger en tillförlitlig, tidsenlig version av bibeln. I direktiven erinrades bl. a. om att 1968 års beredning om stat och kyrka i sitt slutbetänkande (SOU 1972:36) Samhälle och trossamfund framhållit att spörsmålet om en bibelöversättning inte enbart kan anses vara en inomkyrklig angelägenhet och att staten har – från allmänskulturella utgångspunkter – ett intresse av att tillse att en användbar bibelöversättning finns tillgänglig. Föredragande statsrådet uttalade att hon delade den uppfattning som sålunda uttalats av beredningen och förordade att en nyöversättning av Nya testamentet skulle komma till stånd. I enlighet med direktiven fick kommissionen en särskild styrelse med företrädare för politiska partier, kristna trossamfund och kultursektorn, inkl. skolan.

I juni 1975 fick bibelkommissionen genom tilläggsdirektiv (1976 års kommittéberättelse U 25) i uppdrag att nyöversätta även Gamla testamentet. I direktiven anslöt sig föredraganden, statsrådet Gustafsson, till det i de ursprungliga direktiven gjorda uttalandet om att staten – från allmänskulturella utgångspunkter – har ett intresse av att tillse att en användbar bibelöversättning finns tillgänglig. I september 1977 fick bibelkommissionen genom ytterligare tilläggsdirektiv i uppdrag att – när översättningen av Nya testamentet avslutats – inleda arbetet med nyöversättning av Gamla testamentets apokryfer (1978 års kommittéberättelse del II U 11).

Bibelkommissionen har hitintills avgett två betänkanden, nämligen (Ds U 1977:3) Att översätta apokryferna och (SOU 1981:56) Bibeln. Nya testamentet.

Utredningsarbetet beräknas pågå i ytterligare minst åtta år.

Kostnaderna för nyöversättningen av bibeln m. m.

Efter förslag av regeringen beslöt riksdagen våren 1976 att dels kostnaderna för 1971 års bibelkommitté (U 1971:5) för Gamla testamentet och för 1971 års sakkunniga (U 1971:6) för översättning av Nya testamentet, dels kostnaderna för bibelkommissionen för tiden t. o. m. den 30 juni 1976 skulle slutligt stanna på kyrkofonden (prop. 1975/76:80, KrU 1975/76:38, rskr 1975/76:356). De angivna kostnaderna – som förskotterats av kyrkofonden – kom att uppgå till 4,0 milj. kr., varav 3,2 milj. kr. för bibelkommissionen. Kostnaderna för denna kommitté har hitintills uppgått till totalt 16,8 milj. kr. De kostnader som uppstått efter den 30 juni 1976 – 13,6 milj. kr. – har utgjorts av medel som anvisats över statsbudgeten under utbildningsdepartementets kommittéanslag. Enligt vad utskottet inhämtat kommer kostnader för kommittén att bli ytterligare minst 15 milj. kr.

Efter förslag av regeringen godkände riksdagen hösten 1978 att staten till Svenska bibelsällskapet överlät sin rätt till anspråk på upphovsrättslig ersättning för bibelkommissionens översättning av bibeln (prop. 1978/79:21, LU 1978/79:7, rskr 1978/79:85). Vid propositionen fogades ett ramavtal om utgivningen av översättningarna, som utöver en bestämmelse om angivna överlåtelse innebar bl. a. följande.

De förlag som ger ut de nya bibelöversättningarna skall erlägga viss ersättning för varje utgivet exemplar till Svenska bibelsällskapet. Ersättningen skall i fråga om Nya testamentet i dess helhet utgöra 1 krona 50 öre. De ersättningar som tillförs Svenska bibelsällskapet skall förvaltas i en särskild fond, kallad Svenska bibelsällskapets bibelfond. Fondens uppgift skall vara att möjliggöra ett fortlöpande arbete med bibelöversättningsfrågor samt att stimulera intresset för bibeln. Vid behandlingen av frågor som rör fonden skall i Svenska bibelsällskapets styrelse också ingå företrädare för Svenska bokförläggareföreningen och Kristna bokförläggareföreningen.

Ramavtalet gällde till en början under tre år t. o. m. utgången av juni 1982.

Det förlängs automatiskt med tre år för varje gång, såvida uppsägning ej sker i viss ordning. På grund av förlängning gäller avtalet nu t. o. m. juni nästa år. Avtalet kan justeras om väsentligt ändrade förhållanden inträder. Om parterna inte skulle kunna enas om nytt avtal skall bibelfonden likväl bestå. I protokollsanteckningar till ramavtalet anges bl. a. att parterna är införstådda med att ersättningsbeloppet för Nya testamentet kan behöva omprövas redan efter den första avtalsperioden på grund av förändringar i penningvärdet samt att parterna i fråga om Gamla testamentet skall bestämma ersättningsbelopp senast vid den tidpunkt då de slutliga översättningarna kan tillhandahållas för utgivning.

Riksdagen har även beviljat bibelfonden befrielse från skyldighet att erlägga vissa skatter (angivna prop., SkU 1978/79:15, rskr 1978/79:84).

Föredragande departementschefen anförde i propositionen att det enligt hans mening är lika mycket ett allmänt kulturintresse som ett kyrkligt intresse att de nya bibelöversättningarna får en bred spridning. Med den snabba språkutveckling vi nu har är det också viktigt att arbetet med översättningsfrågor kan bedrivas fortlöpande, något som möjliggörs genom inrättande av en särskild fond.

Bibelkommissionens departementsstillhörighet

Inom regeringskansliet finns en kyrkoenhet. Då bibelkommissionen tillsattes tillhörde enheten utbildningsdepartementet. Enheten flyttades den 1 juni 1977 till kommundepartementet. Bibelkommissionen kom dock även efter överflyttningen att höra till utbildningsdepartementet, till en början till kulturenheten och från halvårsskiftet 1981 till den nyinrättade medieenheten, som handlägger bl. a. litteraturfrågor. Efter departementsreformen i slutet av år 1982 ingår kyrkoenheten i civildepartementet.

Budgetpropositionen

Av budgetpropositionen (bil. 10 s. 59 och bil. 15 s. 23) framgår att regeringen har för avsikt att flytta bibelkommissionen från utbildningsdepartementet till civildepartementet. Vidare framgår att regeringens avsikt är att hälften av kostnaderna för bibelkommissionen skall bestridas av kyrkofonden. Det anförts i propositionen att kyrkofonden senare bör kompenseras härför och att hänsyn till kyrkofondens kostnader för översättningsarbetet bör tas då nuvarande ramavtal om utgivningen av bibelkommissionens översättningar av bibeln kompletteras med beslut om ersättning för översättningen av Gamla testamentet.

Utskottet

Av den i det föregående lämnade redovisningen framgår att regeringen har för avsikt att flytta bibelkommissionen från utbildningsdepartementet till civildepartementet, att hälften av kostnaderna för kommissionen skall bestridas av kyrkofonden, att kyrkofonden senare skall få kompensation härför. I budgetpropositionen anføres vidare att hänsyn till kyrkofondens kostnader för översättningsarbetet bör tas då nuvarande ramavtal om utgivningen av bibelkommissionens översättningar av bibeln kompletteras med beslut om ersättning för översättningen av Gamla testamentet.

I motion 1676 (fp, c) framställs allvarliga erinringar mot de redovisade uttalandena. Motionärerna vill att riksdagen skall uttala att liksom hittills varit fallet kostnaderna för den pågående bibelöversättningen bör bestridas direkt av statsmedel samt att bibelkommissionen – med beaktande av att dess arbete är av stor betydelse rent allmänskulturellt – även i fortsättningen bör höra till utbildningsdepartementet.

Som skäl för yrkandena anføres i huvudsak följande. I ett internationellt perspektiv är det unikt att staten har huvudansvaret för nyöversättning av bibeln. I andra länder är kyrkor och samfund och/eller bibelsällskap inom ett visst språkområde ansvariga. De principer för arbetet med bibelöversättningen, som hitintills gällt och som formulerats bl. a. i 1972 års direktiv för bibelkommissionen, får inte rubbas. Hitintills har den vetenskapliga integriteten i översättningsarbetet och den allmänskulturella målsättningen klart kunnat hävdas. Det har härvidlag varit av betydelse att kulturenheten (numera medieenheten) inom utbildningsdepartementet varit bibelkommissionens kontaktpunkt inom regeringskansliet. Det har varit en styrka att staten är huvudman för översättningsarbetet och att detta inte i ekonomiskt avseende varit beroende av trossamfunden i all synnerhet som den svenska ekumeniska situationen är den att det råder stark organisatorisk splittring på trossamfundssektorn. Mot denna bakgrund är det oroande att tanken på en överflyttning av bibelkommissionen till civildepartementet framförts. Detta gäller så mycket mer som vissa formuleringar i propositionen tyder på att kyrkofonden, som är reserverad för inomkyrkliga ändamål, skall medverka vid bestridandet av kostnaderna för bibelkommissionen. Vidare framhåller motionärerna att Svenska bibelsällskapet i sin planering utgått från det år 1978 slutna ramavtalet om utgivningen av bibelöversättningarna och att riksdagen inte bör komma i det läget att principerna för royaltysättning för den kommande översättningen av Gamla testamentet indirekt fastställs på ett annat sätt än det riksdagen fastslagit i nu gällande avtal.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att det ankommer på regeringen att avgöra till viken organisatorisk enhet en kommitté skall höra. Det kan likväl med anledning av motionen finnas skäl erinra om följande. Direktiven för bibelkommissionen utfärdades år 1972 efter föredragning av det statsråd – Alva Myrdal – som hade ansvaret för kyrkliga frågor i regeringen, och kommissionen tillhörde kyrkoenheten inom utbildningsdepartementet tills

enheten år 1977 flyttades till kommundepartementet. Utskottet finner det mot denna bakgrund naturligt att bibelkommissionen nu förs tillbaka till kyrkoenheten, som numera finns inom civildepartementet. Departementschefen är föredragande i regeringen i bl. a. kyrkliga frågor. Det finns i sammanhanget anledning erinra om att det inom kyrkoenheten handläggs inte endast ärenden rörande svenska kyrkan utan även ärenden exempelvis om bidrag som avser de fria trossamfunden. En överflyttning av bibelkommissionen till civildepartementet innebär således inte att bibelöversättningen skall betraktas som en angelägenhet endast för svenska kyrkan. Någon ändring av de direktiv som gäller för bibelkommissionens arbete har inte ifrågasatts. Det finns därför enligt utskottets mening inte fog för farhågor av de slag som framförts i motionen om att de hittillsvarande principerna för arbetet med bibelöversättningen skulle komma att rubbas genom en överflyttning av bibelkommissionen till civildepartementet. Det bör också framhållas att det från allmänskulturella utgångspunkter finns ett lika starkt intresse för staten som tidigare att en användbar bibelöversättning finns tillgänglig.

Inte heller då det gäller den fortsatta finansieringen av bibelkommissionen framläggs något förslag i budgetpropositionen. Med anledning av motionen vill dock utskottet hänvisa till den i det föregående lämnade redovisningen för 1978 års ramavtal om utgivningen av bibelkommissionens översättningar av bibeln. Avtalet löper i treårsperioder, och det finns därutöver, om part inte vill utnyttja möjligheten att säga upp avtalet till utgången av en avtalsperiod, en möjlighet för part att påkalla jämkningar i avtalet om väsentligt ändrade förhållanden inträder. Utskottet vill också, såvitt avser frågan om bidrag från kyrkofonden till bibelkommissionen, framhålla att svenska kyrkan lika väl som de fria trossamfunden har ett betydande intresse av att en ny översättning av bibeln tas fram.

Utskottet hemställer

1. beträffande *finansieringen av bibelkommissionen*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1676 yrkande 1,
2. beträffande *bibelkommissionens departementstillhörighet*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1676 yrkande 2.

Stockholm den 27 mars 1984

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Karl Boo (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Berit Oscarsson (s), Gunnar Thollander (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp), Mona Sahlin (s), Anders Nilsson (s), Lars Hjertén (m) och Carl-Henrik Hermansson (vpk).

Reservationer

1. Bidrag till trossamfund (punkt 2)

Karl Boo (c), Stina Gustavsson (c) och Jan-Erik Wikström (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Eftersom budgetsituationen" och slutar "om 33 850 000 kr." bort ha följande lydelse:

Då det gäller medelsanvisningen för nästa budgetår anser utskottet att regeringsförslaget nu bör godtas. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen lägger fram förslag om anslag på tilläggsbudget som tillgodoser önskemålet att även de fria trossamfunden får kompensation för ränteförlusterna till följd av de ändrade utbetalningsreglerna.

2. Medelsanvisningen till Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund (punkt 3, mom. 1)

Karl Boo (c), Stina Gustavsson (c) och Jan-Erik Wikström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Utskottet vill i likhet" och slutar "Samarbetsnämnden framfört" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening har Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund i den skrivelse som refererats i det föregående utomordentligt tydligt visat att en rad nackdelar uppstår om regeringens förslag till nedskärning av anslaget bifalls. Sålunda rubbas planeringsförutsättningarna både för trossamfunden och för Samarbetsnämnden, stora orättvisor uppstår mellan församlingar som är belägna i olika regioner och skillnaderna i bidragsvillkor jämfört med allmänna samlingslokaler ökar. Utskottet vill särskilt peka på konsekvenserna för invandrarnas trossamfund, vilka ofta arbetar i områden, som inte är prioriterade ur sysselsättningssynpunkt. Utskottet motsätter sig med det anförda att anslaget skärs ned. Utskottet anser att det ordinarie anslaget för innevarande budgetår, 12 450 000 kr., bör höjas med 3 %, vilket är den procentsats med vilken bidragsanslag i allmänhet räknats upp i budgetpropositionen. Anslaget bör med denna utgångspunkt bestämmas till 12 825 000 kr. Härigenom tillgodoses motion 1232 fullt ut och motion 796 i allt väsentligt.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 samt motionerna 1983/84:796 och 1983/84:1232 till *Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 12 825 000 kr.,

3. Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel (punkt 4)

Karl Boo och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "I anslutning" och slutar "avstyrks motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att det nya inomkyrkliga skatteutjämningssystemet är så konstruerat att dess förutsättningar rubbas om en nedskärning eller ett avskaffande av förevarande anslag genomförs. Det mest naturliga enligt utskottets mening är därför att, i likhet med vad som yrkas i motion 1651, medel anvisas i den utsträckning som riksdagen förutsatte vid sitt beslut i frågan då systemet infördes. Den meningsyttring som 1983 års kyrkomöte enhälligt gjort i frågan understryker ytterligare det angelägna i en sådan åtgärd. Även årets kyrkomöte har intagit samma ståndpunkt. Ett ytterligare skäl för att bidrag till kyrkofonden skall utgå i enlighet med förslaget i motionen är att regeringen nyligen lagt fram ett förslag om att den kommunala beskattningen av juridiska personer skall upphöra fr. o. m. inkomståret 1985 och att de kyrkliga kommunerna som en följd härav kan beräknas få ca 170 milj. kr. i årligt inkomstbortfall medan compensationen – i form av bidrag till kyrkofonden – blir endast 85 milj. kr. (prop. 1983/84:133).

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet motion 1651.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1651 och med anledning av proposition 1983/84:100 till *Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel* för budgetåret 1984/85 anvisar ett anslag av 88 000 000 kr.

4. Finansieringen av bibelkommissionen (punkt 6, mom. 1)

Ingrid Sundberg (m), Karl Boo (c), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp) och Lars Hjertén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Utskottet vill" och slutar "tas fram" bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om att det ankommer på regeringen att avgöra till vilken organisatorisk enhet en kommitté skall tillhöra. Den aviserade flyttningen av bibelkommissionen från utbildningsdepartementet till civildepartementet har inte motiverats i budgetpropositionen och har väckt uppmärksamhet på skilda håll. I detta hänseende kan nämnas att Sveriges Frikyrkoråd i skrivelse till statsministern hemställt att kommission får ligga kvar under utbildningsdepartementet och betonat att det förhållandet att översättningsarbetet varit placerat inom ramen för utbildningsdepartementets kulturanvar på ett positivt sätt markerat att bibelkommissionens

verksamhet inte är ett avgränsat kyrkligt intresse utan en hela folkets kulturuppgift, som finansieras genom allmänna medel och inte genom medel för särskilda kyrkliga ändamål. Denna aktion liksom andra inslag i den debatt som förts med anledning av förslaget om överflyttningen till annat departement visar att det finns fog för farhågor av de slag om framförts i motionen. Uttalanden av företrädare för regeringskansliet av innehåll att det är mest praktiskt att bibelkommissionens arbete tillhör civildepartementets ansvarsområde har inte gett önskad klarhet vare sig i principfrågan eller när det gäller finansieringen. Regeringens avsikt att flytta över bibelkommissionen till civildepartementet har skapat oro och oklarhet i frågan om hur bibelöversättningsarbetet principiellt skall betraktas och finansieras.

Budgetpropositionen har inget klart förslag om den fortsatta finansieringen av bibelkommissionen. Den ur allmänskulturell och ekumenisk synvinkel minst stötande tolkningen av budgetpropositionens skrivning (prop. 1983/84:100, bil 15 Civildepartementet, s. 23) innebär att kyrkofonden endast momentant skall stå för "hälften av kostnaderna" för att "senare kompenseras härför". Utskottet anser det motiverat att riksdagen med anledning av vad som anförts i motion 1676 – utan att avvakta förslag av regeringen i frågan – slår fast att kyrkofonden inte bör medverka då det gäller att bestrida kostnaderna för bibelkommissionen. Det finns en rad skäl för detta ställningstagande. I detta hänseende vill utskottet anföra följande.

Om finansieringen av bibelkommissionen även i fortsättningen får ske över statsbudgeten – genom att medel tas från kommittéanslaget i det departement till vilket bibelkommissionen hör – markeras enligt utskottets mening att bibelkommissionens arbete är av allmänskulturellt intresse, något som understrukits såväl i bibelkommissionens ursprungliga direktiv som i flera andra sammanhang. Denna markering är mot bakgrund av den aktuella debatten angelägen. Det sagda står inte i motsättning till det förhållandet att trossamfunden har stort intresse av att en ny bibelöversättning arbetas fram. Å andra sidan skulle en finansiering – helt eller delvis – genom kyrkofonden kunna ge en felaktig uppfattning om möjligheterna att hävda den vetenskapliga integriteten i översättningsarbetet liksom den allmänskulturella målsättningen. Erfarenheterna från andra länder liksom inslag i den aktuella svenska debatten om bibelöversättningsproblemen visar värdet av att översättningsarbetet även rent formellt, ekonomiskt och administrativt står oberoende av varje partsintresse. De ursprungliga regeringsdirektiven från 1972 trycker starkt på uppgiften att åstadkomma en översättning som verkligen kan bli huvudtext inom hela det svenska språkområdet.

Ett tungt skäl för att inte belasta kyrkofonden med finansiering av bibelkommissionen är innehållet i det avtal, som träffats om utgivning av bibelkommissionens översättning av bibeln. Som framgår av den tidigare framställningen skall de förslag, som ger ut den nya bibelöversättningen erlagga viss ersättning för varje exemplar till Svenska bibelsällskapet, vilken ersättning skall förvaltas i Svenska bibelsällskapets bibelfond. Fonden skall

enligt 18 § i angivna avtal i första hand tas i anspråk för att bestrida kostnader för löpande bevakning av och arbete med bibelöversättningsfrågor. För detta ändamål skall medel bland annat kunna utgå till anslag för forskning. Ur fonden skall medel dessutom utgå för information om bibelkommissionens översättningar och för andra liknande åtgärder som har till syfte att stimulera intresset för Bibeln. Bibelsällskapet är ett ekumeniskt organ. Om avtalet måste rivas upp för att kyrkofonden – som är avsedd för Svenska kyrkans inomkyrkliga angelägenheter skulle få kompensation för sina bibelkommissionskostnader genom royalties på den nya bibelutgåvan, finns risk för att man onödigtvis skapar oro och spänningar på det ekumeniska fältet. Därtill kommer att fonden skulle få minskade inkomster. Detta skulle särskilt på längre sikt få olyckliga konsekvenser för den forskning som är påbörjad och som Svenska bibelsällskapets bibelfond finansierar. Bibelsällskapet och alla andra, som ställer stora förväntningar på resultat från detta forskningsarbete, känner oro inför det perspektiv som avtecknar sig om det av en enhällig riksdag godkända avtalet skulle rivas upp och den ekonomiska basen för bibelfonden undermineras.

I enlighet med det inledningsvis anförda och på nu angivna skäl anser utskottet att riksdagen bör bifalla motion 1676 i den del vari framställs yrkande av innehåll att kostnader för den pågående bibelöversättningen även fortsättningsvis bör bestridas helt av statsmedel (yrkande 1).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *finansieringen av bibelkommissionen* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1676 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.